

KOGERKERKGEMEENTE

Kerstnachtviering 24 december 2022, ds. Hanna van Dorssen

Organist: Wim Tip

Ouderling: Tineke Warner

Diaken: Dittie Veersma

Video opname: Dick de Jong

Orgelmuziek

Welkom

Tineke doet het welkom en eindigt met:

Wees welkom in dit huis van God en mensen,
waar we deze nacht de geboorte vieren van het goede.

Zingen: 'Stille nacht, heilige nacht', lied 483

Drempelgebed

In deze bijzondere nacht maken wij ruimte
voor alles wat er in ons leeft
aan zachtheid
en tederheid,
aan licht.

Het kleine kind van ons verlangen mag zingen.
Het flakkerende kaarsje van onze hoop mag branden.

Wij wensen elkaar toe
dat wat zacht en teder in ons is,
- de liefde die ons verbindt met het kind en met elkaar -
bewaard mag blijven.
In deze nacht en alle dagen van het nieuwe jaar.

Zingen: 'Een lied weerklinkt in deze nacht', lied 479, couplet 1 en 4

Licht dat groeit

In de Advent brandt er elke zondag één kaars meer om ons verlangen uit te drukken naar
het licht dat komt.

Licht dat de duisternis teniet doet.

Ook vanavond verlichten deze vier adventskaarsen,
- samen met zoveel andere kaarsen -
deze oude kerk.

Licht en duisternis wisselen elkaar in ons leven voortdurend af.

Wij hopen en vieren in deze kerstnacht dat het licht in ons,
èn in deze wereld, blijft groeien.

Daarom zingen wij vannacht, met elkaar, een lied van verlangen,
tegen alle kwaad in, tegen alle waanzin in,
tegen alle tirannie in, tegen alle oorlog in,
tegen alle nood in, dichtbij en ver weg.

Wij zwijgen niet, maar roepen en bidden om wijsheid, blijdschap, verlichting, rust en vrede.
Eeuwige, verbind ons in deze bijzondere nacht met elkaar, wereldwijd,
en maak onze stem één.

Zingen: 'O wijsheid, daal als vruchtbare taal', lied 466, couplet 1, 3, 5 en 6

Uit de Bijbel: Lucas 2:1-7 *(in de vertaling van Huub Oosterhuis en Alex van Heusden)*

Het geschiedde in die dagen
dat een bevel werd uitgevaardigd door Caesar Augustus:
heel de bewoonde wereld moest worden ingeschreven.
Deze eerste inschrijving geschiedde
toen Quirinius landvoogd over Syrië was.
Allen gingen op reis om te worden ingeschreven,
ieder naar zijn stad van herkomst.

Ook Jozef is gegaan
en omdat hij uit het huis en het geslacht van David was,
ging hij uit de stad Nazaret in Galilea opwaarts naar Judea,
naar de stad van David, die Betlehem wordt genoemd,
om te worden ingeschreven samen met Maria,
zijn aanstaande vrouw die zwanger was.

Het geschiedde toen zij daar verbleven:
vervuld werden de dagen
dat zij bevallen moest.
Zij baarde haar zoon, haar eerstgeborene,
wikkelde hem in doeken
en legde hem neer in een voederbak
omdat er voor hen geen plaats was in het gastenverblijf daarboven.

Zingen: 'Waar eens David werd geboren', couplet 1 en 2 *(lied Sytze de Vries uit 'Jij, mijn adem', lied 113)*

Uit de Bijbel: Lucas 2: 8-14

Er waren herders in die streek.
Die nacht in het open veld hielden zij de wacht bij hun kudde.
Een engel van de Heer stond voor hen
en de heerlijkheid van de Heer omstraalde hen
en zij vreesden met grote vrees.

De engel sprak tot hen:
'Wees niet bevreesd,
want zie, ik heb goed nieuws voor jullie,
grote vreugde die voor heel het volk bestemd is:

Geboren heden in de stad van David uw bevrijder,
hij is de messias, de heer.'
En dit is u daarvan het teken:
gij zult een klein kind vinden
dat in doeken is gewikkeld
en ligt in een voederbak.'

En plotseling geschiedde het
dat rondom de engel een legerschare stond van engelen
zij loofden God en zeiden:

'Ere zij God in den hoge
en vrede op aarde
voor mensen van goede wil.'

Zingen: 'Waar eens David werd geboren', couplet 3

Uit de Bijbel: Lucas 2: 15-20

En het geschiedde
toen de engelen van hen waren weggevaren naar de hemel
dat de herders zeiden tot elkaar:
kom, laat ons gaan naar Betlehem
en zien dit grote woord dat is geschied,
dat de Heer ons heeft bekendgemaakt.

Ze zijn gegaan, met spoed.
Zij vonden Maria en Jozef en het kleine kind
in de voederbak gelegen.
Zij zagen en maakten bekend
het grote woord
dat tot hen was gesproken over die kleine jongen.
En allen die het hoorden, stonden verbaasd
over wat de herders hen vertelden.
Maria bewaarde al deze grote woorden en overdacht ze in haar hart.

Zingen: 'Waar eens David werd geboren', couplet 4

Overweging

Na de twee jaar waarin deze kerk in de kerstnacht noodgedwongen dicht bleef, zijn we hier terug.
Kaarsen verlichten het mooie eeuwenoude gebouw.
En we luisteren opnieuw samen naar het verhaal over de geboorte van een kind, lang geleden, in een schuurtje in het veld.
Ontelbare malen verteld, door alle tijden heen.

Waarom gaat dat oude verhaal al zolang mee?
Misschien omdat er diep van binnen bij elk mens een liedje van verlangen klinkt naar het goede, naar de geboorte van het goede.

Het leven in deze wereld kan grimmig zijn. Ver weg en ook dichtbij.
We horen er elke dag voorbeelden van, en die liegen er niet om.
Ze vliegen ons soms aan. De wereld is beangstigend. We zijn bang.
Hoe blijf je staande? Wat kun je doen?

Luister deze nacht naar het lied van verlangen waar het kerstverhaal klank en stem aan geeft.
Stel je ervoor open.
Zing mee met de engelen - met heel je hart -
als zij de herders wakker schudden met hun woorden:

'Wees niet bang, wij brengen goed nieuws.'
Wij vertellen een andere geschiedenis.

Ook het kerstverhaal begint grimmig.
Een keizer die het land bezet en de bevolking zwaar onderdrukt.
En tot overmaat van ramp verplicht hij hen nu ook nog tot een volkstelling.
Zo'n telling was bedoeld om mensen extra financiële lasten op te leggen. In straten en op pleinen werden ze bij elkaar gedreven en tot bekentenissen gedwongen over hun schamele bezittingen.
Velen sloegen op de vlucht om aan de telling te ontsnappen.
Het lijkt aan het begin van het kerstverhaal alsof de wereld enkel en alleen wordt beheerst door de macht van de hebzucht en het kwaad.
Het is zo herkenbaar.

Maar let op, zegt Lucas, de schrijver van het verhaal, luister goed:
er is ook iets anders gaande, een andere geschiedenis.
Een tegenbeweging dwars tegen de grimmige, harde feiten in.
Lucas noemt die beweging: Gods geschiedenis.
En daar vertelt hij over.
Het verhaal over de geboorte van het goede is in zijn ogen de echte,
en beslissende geschiedenis.

Om die geschiedenis te vertellen richt Lucas onze blik op twee mensen.
Maria en Jozef, op weg naar een onooglijk stadje, Betlehem.
Lucas maakt daarmee gelijk al iets heel duidelijk.
Het allerbelangrijkste in onze geschiedenis gebeurt niet in de machtscentra van de wereld.
In die tijd waren dat Rome of Jeruzalem.
En vul maar in welke dat zijn in onze tijd...
Maar het allerbelangrijkste gebeurt om de hoek, op een doodgewone plek, niet ver weg maar in jouw eigen leven, op een moment waarop je het helemaal niet had verwacht.

Op zo'n plek, op z'n moment, kun je ineens onderdeel zijn van de tegengeschiedenis
waarmee God zich verbindt.

Middelpunt van die tegengeschiedenis is een kind.
Een mens in zijn of haar weerloze staat, zonder functies, zonder titels, zonder pretenties.

En rondom dat kind staan mensen die hun onaanzienlijkheid als overeenkomst hebben met dat kind:

- Maria, een ongehuwde jonge vrouw, uit een onbetekenende noordelijke provincie van het land
- Jozef, een doodgewone timmerman
- En herders, zwervers met hun kudden zonder vaste woonplaats, volk waarop werd neergekeken

Wonderlijk genoeg zijn dat de mensen bij wie dit kind hoort.
Zulke mensen heeft God nodig voor Zijn geschiedenis.
En om nog eens heel duidelijk te maken welke mensen het zijn bij wie God zich thuis voelt, horen we dat hun plaats niet in de herberg is.
Niet in de mooie kamer van het huis, maar beneden in het sousterrain.
Aan de onderkant van de samenleving, daar kiest God zijn woonplaats.

Is er eigenlijk wel iets bijzonders gebeurt in de kerstnacht?
Er wordt een kind geboren, een wonder, een godsgeschenk.
Maar verder?

De wereld verandert niet.
Er breekt niet spontaan vrede op aarde uit.
De keizer valt niet van zijn troon.

En toch... er is een lied van verlangen aangewakkerd.
Een lied dat de herders heeft wakker geschud zodat ze opsprongen en op weg gingen naar Betlehem.
Een lied dat begint met de woorden: 'Wees niet bang'.

Wat kun je naar die woorden verlangen: 'Wees niet bang'.

Er is ooit iemand geweest die heeft geteld hoe vaak die woorden 'Wees niet bang' in de Bijbel voorkomen. Hij kwam uit op 365 keer.
Voor elke dag van het jaar eenmaal.
'Wees niet bang.'
God zegt het steeds opnieuw tegen ons.
Het is een kernwoord in de Bijbel.
Alsof God in jouw oor fluistert:
naast al dat verlamdende kwaad dat aan de winnende hand lijkt,
naast jouw verdriet of verlies,
naast alles wat de wereld onleefbaar maakt,
is ook Mijn geschiedenis gaande.

Kijk maar, luister maar, vertrouw er maar op.
Hoor je Mijn lied van verlangen?
Van hoop, van vrede op aarde, dat Mijn engelen zingen voor jou,
voor ons, voor de wereld.
Elke dag opnieuw, 365 keer.

Zodat je steeds opnieuw weet dat je nergens bang voor hoeft te zijn omdat Ik bij je ben.
Zodat je weet dat jouw geschiedenis en Mijn geschiedenis er toe doen.
Ik nodig je uit, zegt God, om dat lied van verlangen, dat lied van mijn boodschappers, de engelen, mee te zingen.
De ene dag misschien heel uitbundig, de andere dag zachtjes of misschien komt het even niet over je lippen.
Maar laat het lied niet verstommen!

Keizer Augustus en landvoogd Quirinius, die zo pontificaal aan het begin van het kerstverhaal genoemd worden, komen in het lied niet voor.
Zij verdwijnen uit de geschiedenis.
Maar mensen willen nog altijd luisteren naar en zingen over het verhaal van hun tegenpartij:

- Maria en Jozef, thuis in dat schuurtje
- Een kind in een voederbak voor dieren
- En naamloze herders

Elke kerstnacht opnieuw vieren we dat deze, op het eerste gezicht zo onbetekenende mensen, van de grootste betekenis zijn.
Dat God via hen kiest voor ons, voor jou en mij.
We zijn niet alleen.
En we staan er niet alleen voor.
God verbindt zich in de kerstnacht aan een kind.
Dat betekent dat Hij zich verbindt aan ons en te vinden is in onze geschiedenis, in ons leven.

Jij daar in het donker
Jij daar in de nacht
Jij die naar de hemel kijkt
En op een wonder wacht

een lied van singer-songwriter Stef Bos

Jij daar in de doolhof
En jij die wordt vergeten
Jij die naar het licht zoekt
En de keten wilt doorbreken

Jij denkt niet alleen
Jij droomt niet alleen
Jij staat niet alleen
Want wij staan aan jouw kant

Jij daar die blijft vechten
Tegen de molens in de wind
Die blijft geloven in de liefde
Tegen elke stroming in

Jij bent niet alleen
Jij droomt niet alleen
Jij staat niet alleen
Want wij staan aan jouw kant.

Moge het zo zijn. Amen.

Zingen: 'Komt allen tezamen', lied 477 couplet 1, 2 en 4

Mededelingen en collecten met orgelmuziek

Zingen: "Er is een roos ontloken", lied 473, couplet 1 en 2

Gebed

Laten wij bidden

Heilig kind uit Betlehem, voor jouw ouders was er geen plaats in de herberg.
In 't midden van deze nacht bidden wij voor alle mensen die overal worden weggestuurd.

Heilig kind uit Betlehem, jij werd geboren in een stal en lag in een voederbak.
In 't midden van deze nacht bidden wij voor alle mensen zonder bezit, die in armoede leven.

Heilig kind uit Betlehem, koning Herodes wilde je doden.
In 't midden van deze nacht bidden wij voor alle mensen die leven temidden van oorlog en geweld en in levensgevaar zijn.

Heilig kind uit Betlehem, je was een vluchteling in Egypte.
In 't midden van deze nacht bidden wij voor alle mensen die alles wat hen lief was moesten achterlaten en ver van huis zijn.

Heilig kind uit Betlehem, in jou wilde de Eeuwige wonen.

Help ons, bidden wij, om in elkaars gelaat iets te herkennen van de Eeuwige, die mensen schiep naar zijn beeld en gelijkenis.

Stil gebed

In de stilte van deze nacht en van dit huis brengen wij voor U wat leeft in ons hart.

'Onze Vader'

Samen met zoveel mensen wereldwijd, die in deze nacht met ons mee bidden, zeggen wij de woorden, die Jezus ons leerde.

Onze Vader die in de hemel zijt
uw Naam worde geheiligd, uw koninkrijk kome
uw wil geschiede, gelijk in de hemel als ook op aarde.
Geef ons heden ons dagelijks brood,
en vergeef ons onze schulden, zoals wij vergeven onze schuldenaren.
En leidt ons niet in verzoeking,
maar verlos ons van de boze, want van U is het koninkrijk
en de kracht en de heerlijkheid, tot in eeuwigheid. Amen.

Slotlied: 'Een diepe nacht' (uit bundel Sytze de Vries 'Jij, mijn adem', lied 114)

Zegen

Ga, vanuit hier, als Gods geliefde en gezegende mensen de wereld in en weet:

In ieder mens schuilt een sterrenkind, dat de wereld kan verlichten.
In ieder mens schuilt een koningskind, dat de wereld kan dienen.
En in ieder mens schuilt een vredeskind, dat de wereld kan verzoenen.

De Eeuwige zegene en behoede u.
De Eeuwige doe haar aangezicht over u lichten
en zij u genadig.
De Eeuwige kere zijn aangezicht naar u toe
en geve u vrede.

Gezongen Amen.

Orgelmuziek